

РЕЦЕНЗИЯ

**От: проф. арх. И. Никифоров, доктор на архитектурните науки,
София 1421, ул. „Милевска планина № 16, телефон 0887318585,
e-mail: iv_nikiforov@abv.bg**

Относно: Дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор - Професионално направление 4.4. „Науки за земята (Информационно осигуряване на регионалното планиране и устройство на територията)“

Автор: Елена Руменова Тодорова

Тема на дисертационния труд: „Информационно осигуряване на интегрираното градско планиране“

Научен ръководител: доц. д-р Стелиян Димитров.

Съгласно заповед № РД 38 – 642 / 12. 11. 2019 г.

Актуалността на труда е много добре защитена от дисертанта с нарастващото значение на големите градове като основни двигатели на съвременното научно-техническо развитие и необходимост от информационно осигуряване на ИПГВР (Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие)

Във увода правилно са формулирани целта на труда („Създаване и тестване на функционално пълна система за информационно осигуряване, която да агрегира целенасочен информационен поток и да насочи процеса на градско планиране в посока на ефективност, ефикасност и устойчивост (“ Автореферат“) и неговите основни задачи: 1.- Създаване на комплексна система от индикатори за планирания град и тяхното тестване чрез съответни примери, 2.- Разработване на комплексен индикатор (индекс) и неговото тестване за няколко характерни български града;

Първата глава на дисертацията е посветена на теоретичните аспекти на информационното осигуряване на интегрираното градско планиране.

В последователен ред са разгледани същността и значението на информационното осигуряване за процеса на градското планиране, спецификата на необходимите статистически и пространствени данни. Подробно и задълбочено са анализирани институциите у нас, които ги осигуряват. Специално внимание е отделено на новите съвременни технологии за събиране и обработване на данни и използване на заинтересованите страни като източник на информация в процеса на планиране.

На стр. 21 от дисертацията е показана фиг. 2, която отразява йерархията на стратегическите планово – пространствени документи в Р.Б., съгласно ЗРР и ЗУТ; Целесъобразно е да се коментира тяхното основно предназначения и взаимна зависимост. В случая е съществено да се подчертае приликата и разликата между ИПГВР и ОУП; Първият е краткосрочен документ (7 г.) за възстановяване и развитие на града, включващ и съответните финансови разходи. ОУП е дългосрочен документ (15 -20 г.) илюстриращ възможностите за териториално-пространственото развитие на града. Трябва да се подчертае и разликата между ОГП, разработвани по време на социализма, които имаха директивен характер, защото зад тяхната реализация стояха, съответните значими общински и държавни възможности. При съвременните пазарни условия реализацията на ОУП ще зависи главно от пазара. Това придава регулативния характер на съвременните ОУП. В разглежданата първа глава правилно се критикува промяната на ЗРР от 2016 г. с която се премахва ИПГВР и неговите функции се сливат с Интегрирания общински план за развитие - ИОПР.(цитирам) „С тези изменения фокусът върху градовете отново се слива с този на общината. Това може да се отчете като крачка назад за градското планиране в България. Синхронизирането на тяхното планиране с това на общините е задължително, но сливането им създава опасност да се загуби планирането на това „ниво“, стр.23 от дисертацията.

Във втората глава се разглежда методологията за изграждане на система от индикатори. Правилно са набелязани пет основни стъпки за изграждане на комплексна система от индикатори.Разработена е „Матрица за теми на индикаторите, адаптирана за дисертационния труд, по методологията, предложена от ОИСР в справочника „Region at a Glance 2011“ (Автореферат стр.21, таблица 1)

Специално внимание е отделено на методиката за създаване на композитен индикатор – индекс за градско развитие.

Глава трета – (Изграждане и тестване на функционално пълна система за информационно осигуряване.) е развита в два раздела. Първият разглежда изграждане и тестване на **система от индикатори**, които да представят унифицирана информация на ниво град. Анализирани са 11 групи от индикатори, които да характеризират развитието на градовете. За пример ще посочим първият – **принос на града към промяна в тенденциите за броя на населението за периода 2010 – 2017 г. в съответни проценти**. От анализираните 257 града в страната само в 41, броят на населението се е увеличил. Във всички останали е намалял. Увеличено е населението на:

- големи градове (София, Пловдив, Варна, Бургас и др.)
- градове –сателити на София като Банкя, Нови Искър и др.
- курортно-туристическите градове (Банско, Поморие, Несебър и др.),
- градове със специфична етническа култура;(Ардино, Джебел, Момчилград и др.);
- големи градове, разположени главно в северна България; (Плевен, Русе, Силистра и др.)

Изменението в дела на населението на градовете върху картата на страната за периода 2010 – 2017 е показано на фиг. 9;

Вторият индикатор „Население на възраст под 15 години в града спрямо това на страната“ оценява съответния демографски потенциал.

Данни за него са взети от „Статистика на Европейските градове“

За гр. Варна напр. през 2012 г. демографския потенциал е 4,62 % от населението на страната и за 2017, нараства на 4,96 % ;

Интересно е изследването за процент на БВП, формиран от области, обхващащи градовете в РБ с население над 100 000 (Бургас, Варна, Пловдив, София, Ст. Загора, Плевен и Русе)

От данните, показани в табл. 6 следва, че седем от 28 области на страната формират 68 % от БВП на Р.Б. за периода 2013 -2016 г.

Единствено област Плевен намалява своя дял от 2,12 % през 2013 г. до 1,94 % през 2016 г.

С известна условност можем да приемем че данните за седемте области са близки до съответните им областни градове;

Позволяваме си да предложим да се включат в групата ключови индикатори за развитие на градовете: „**зелена площ на обитател**“ и „**жилищна площ на обитател**“, които измерват съответно екологичните и социални условия в градовете.

Вторият раздел от глава трета включва разработване и тестване на комплексен индикатор (индекс) за градско развитие.

На фиг. 5 е показана категоризация на индикаторите, от които се състои Индексът на градското развитие. (общо 6 групи: Демография; Пазар на труда; Образование; Социални ;Икономика; Околна среда;)Те са правилно подбрани по три основни критерия: „Обобщаващ ключова информация“; „Съответстващ на индекса“; „Изследващ развитието на града“;“ Наличие на изходна информация, която да обезпечи съставянето на индекса“

Използвани са основно данни от “Статистика на Европейските градове - 2016“- за 18 български града.

В поредица от 8 таблици (17 – 24)са изчислени стойностите на 8 ключови индикатори за 18 български града, а за 5 от тях – индекс за градско развитие (Пловдив, Добрич и Ямбол – области с по един град и София и Варна, в които участието на селата в данните за областта е пренебрежимо малко по отношение на липсващи градски данни за ключови икономически индикатори и индикатори за образованието) Приложените методи на „Клъстеризация“ и „Ранг“,дават възможност да се оптимизира участието на основните групи индикатори в комплексният индекс за градско развитие, показан в табл. 31,„Резултати от индекс за градско развитие, изчислен към 2016 г.“

Индексът, по признание на автора, има предимства и недостатъци, които произтичат, както от от самата природа на композитните индикатори, така и от спецификата на настоящата разработка. Най-същественото предимство на индекса е че дава възможност за сравнение на градовете по един и същи обобщен показател едновременно в различни сфери.

Заклучение.

Приемам научните и практически приноси на труда и считам, че те са лично дело на докторанта.

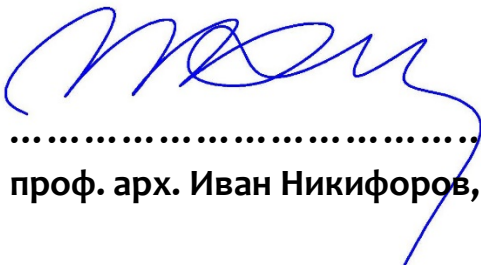
Могат да се направят бележки по отношение на някои неточни заглавия и усложнени формулировки, които неизбежно съпътстват първите научни работи. Препоръчвам и известно съкращаване на трета глава, която заема над 50 % от обема на труда

Правят много добро впечатление интелигентно изведените графични материали и таблици.

В труда са ползвани много български и чужди трудове, което показва добрата информираност на кандидата. Всички те са коректно посочени в дисертацията.

Безспорно е, че пред нас се представя изграден научен работник, който може успешно да формулира актуална научна теза, да проучи задълбочено световния и европейски опит, да открие специфичните проблеми у нас и да предложи методика за тяхното решаване.

Всичко това ми дава основание да предложа на членовете на научното жури да гласуват за присъждане на Елена Руменова Тодорова на образователната и научна степен „доктор“ по Професионално направление 4.4. „Науки за земята (Информационно осигуряване на регионалното планиране и устройство на територията)“.

.....
проф. арх. Иван Никифоров, д. а. н.